

STERILISERINGAR

Tematiken i väskan "Steriliseringar" handlar om makt och förhållandet stat och individ. Gruppen redovisade en gestaltning där två sidor argumenterade med slagord på plakat för och emot ett fiktivt förslag. Förslaget var ett rådgivande samtal i åk 9. Skolsköterskan skulle då kunna avråda elever från att i framtiden skaffa barn utifrån deras lämplighet som föräldrar.

Vad-tycker-du-frågan:

Ska staten ha åsikter om du är en lämplig förälder?

Diskutera frågan om det är en mänsklig rättighet att skaffa barn? Ställ denna rättighet mot barnets rättigheter. I vilka extrema fall skulle staten kunna ha åsikter om du är en lämplig förälder? Poängtera skillnaden mellan sterilisering och rådgivande samtal. Ta också upp lagstiftningen kring att fräntas rätten att fostra sitt barn.

ÖVNING: Vem ska bestämma?

Det finns stora skillnader både i tid och geografiskt i vår tid när det gäller vem som fattar beslut om saker som vi ser som självklarheter i våra liv, att bestämma vem man ska gifta sig med är ett exempel. Frågan är alltså vem som ska besluta om hur jag ska leva mitt liv.

Det här är en värderingsövning, där eleverna får ta ställning till olika frågor utifrån vad de själv tycker. Övningen går att organisera på olika sätt. Ett sätt är att använda klassrummets hörn som alternativ och låta eleverna placera sig utifrån vad de tycker.

Låt de olika grupperna lufta vad de tycker med varandra innan de tar upp det i hela klassen.

Uppgiften är att ta ställning till vem du, eleven, tycker ska fatta beslut i följande fall. Du ska också vara beredd att kunna argumentera för varför du valt just detta alternativ.

Värderingsfrågor

Vem ska bestämma vad undervisningen i skolan ska handla om?

- Läraren
- Marknaden
- Staten
- Någon annan

Vem ska besluta om vilka forskningsområden som det ska satsas på?

- Forskaren själv
- Marknaden
- Staten
- Någon annan

Vem ska besluta om vilka regler som ska gälla för abort?

- Individen
- Familjen
- Staten
- Någon annan

Vem ska bestämma vem man väljer till partner?

- Individen
- Familjen
- Staten
- Någon annan

Vem ska bestämma att en individ som direkt eller indirekt skadar sig själv behöver vård?

- Individen
- Familjen
- Staten
- Någon annan

Vem ska bestämma vad man ska utbilda sig till?

- Individen
- Marknaden
- Staten
- Någon annan

Vem ska bestämma vem som har rätt att skaffa barn?

- Individen
- Familjen
- Staten
- Någon annan

ÖVNING: Förlåt!

Många statsmakter har under historien gång begått övergrepp av olika slag mot sin egen befolkning. Ibland handlar det om att man tror att man gör något bra för samhället och individen men som i slutändan får ett motsatt resultat. Tvångssteriliseringarna i Sverige är ett exempel på detta.

Diskutera

- Om en stat begått övergrepp mot sin en del av sin befolkning bör de be de drabbade om ursäkt.
- Om en stat begått övergrepp mot sin en del av sin befolkning bör de ersätta de med ett ekonomiskt skadestånd.
- Om ni svarat ja på någon av frågorna ovan, tycker ni att det finns någon preskriptionstid för detta och i så fall hur lång ska den vara?

Undersök

Tvångssteriliseringarna aktualiserades i slutet av 1990-talet i och med Maja Runcis avhandling Steriliseringar i folkhemmet och Maciej Zarembas artiklar i DN.

Läs och sammanfatta någon av Zarembas artiklar, de kom 1997, och sammanfatta vad han säger om steriliseringarnas orsaker och konsekvenser. Hur ser han på ansvarsfrågan?

Detta ledde så småningom till en statlig utredning och till att den svenska regeringen bad de drabbade om ursäkt och att det blev möjligt att få ett ekonomiskt skadestånd.

Undersök hur ursäkten och skadeståndet konkret såg ut och fungerande?

Redovisa

Välj en av följande två frågor, undersök, ta ställning och argumentera för din sak.

- Vem hade huvudansvaret för tvångssteriliseringarna och finns det något ansvar kvar i vår tid?
- Hur hanterade enligt dig regeringen detta med de åtgärder de vidtog i slutet av 1990- och början av 200-talet?

Redovisa i form av en debattartikel. Hur man skriver sådana finns det instruktioner om på webben. Om ni har en skoltidning kan artikeln publiceras där.

Material

- SOU 1999:2

ÖVNING: Ska alla ha rätt?

Tanken med övningen är att reflektera över vem som ska bestämma, vilka resurser som ska läggas ned på osv. individers önskemål om grundläggande saker som att jobba med det man vill och att skaffa barn. Förutsättningar kanske måste definieras.

Diskutera

- Ska alla ha rätt att utbilda sig till vad de vill oavsett förutsättningar?
- Ska alla ha rätt att arbeta med det de vill oavsett förutsättningar?

Om inte, vilka ska begränsningarna vara?

Om ja, hur ska man lösa det, organisera det? Vem ska ansvara för eventuella stöd, kostnader osv.?

Diskutera

- Ska alla ha rätt att skaffa barn?

Om ja, hur ska det konkret fungera?

Om nej, i vilka fall och vem ska bestämma detta?

ÖVNING: "Allas lika värde, glöm det! Det gäller bara de andra"

Undersök

Vad säger lagen om hur ungdomar med funktionsnedsättning som lever i till exempel gruppboenden skall behandlas när det gäller preventivmedel och vård? Kan personalen tvinga, lura, muta eller pressa någon att ta en p-spruta mot sin vilja?

Material:

- SOL (Socialtjänstlagen)
- LSS (Lagen om Särskilt Stöd),
- Diskrimineringslagen,
- Socialförsäkringslagen
- FUB (Föreningen för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna) www.fub.se.
- Artikeln av Carita Stenbacka Tenezakis i tidningen Familjehemmet 2009:3:http://www.familjehemmensriksforbund.se/downloads/Familjehemmet_nr3_2009.pdf

Diskutera:

- Varför anser dottern i texten att alla människor inte alla har lika värde?
- Vem bestämmer om dottern i texten ska få en p-spruta eller inte?
- Är det en mänsklig rättighet att skaffa barn?